

**MAZOWIECKIE BIURO PLANOWANIA REGIONALNEGO
W WARSZAWIE**

**Załącznik Nr 2
do Wojewódzkiego
Programu Opieki
nad Zabytkami
na lata 2012-2015**

ANEKS
**do Wojewódzkiego Programu Opieki
nad Zabytkami na lata 2012-2015
dotyczący konsultacji społecznych**

Opracowanie *Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015* stanowi wypełnienie obowiązku wynikającego z art. 87 ust.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami). Sporządzenie projektu Programu zostało powierzone Zespołowi ds. „Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami”, powołanemu Zarządzeniami Marszałka Województwa Mazowieckiego: Nr 43/11 z dnia 28 lutego r. oraz Nr 98/11 z dnia 22 czerwca 2011 r.

W dniu 8 listopada 2011 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego wyraził zgodę na przeprowadzenie konsultacji społecznych w okresie od 15 listopada do 28 listopada 2011 r. Informacja na temat konsultacji została zamieszczona na stronie Samorządowego Forum Dialogu Obywatelskiego oraz BIP Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego. Projekt *Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015* został umieszczony na stronach internetowych: www.mazovia.pl Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, www.mbpr.pl Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie oraz dodatkowo na stronie www.dialog.mazovia.pl Samorządowego Forum Dialogu Obywatelskiego. Projekt dokumentu przedstawiony do konsultacji zawierał bilans strategiczny, główne obszary opieki nad zabytkami oraz część programową obejmującą wizję, cele, kierunki działań i działania. Uwagi i opinie do opublikowanego materiału były zgłaszane drogą mailową do Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego Oddziału Terenowego w Płocku na adres wponz-plock@mbpr.pl.

W trakcie konsultacji 13 podmiotów przekazało swoje opinie i uwagi dotyczące zapisów zarówno części programowej jak również diagnostycznej. Po ich analizie i przyjęciu części uwag jako zasadnych wprowadzono stosowne korekty dokumentu. Materiał przedstawiony poniżej zawiera zestawienie opinii i uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji wraz z uzasadnieniem ich przyjęcia bądź odrzucenia.

Konsultacje społeczne Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015

Opinie i uwagi zgłoszone w terminie 15-28 listopada 2011 r.

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
1	Pani Mira Walczykowska Stowarzyszenie Ład na Mazowszu Towarzystwo Przyjaciół Zalesia Dolnego e-mail: mirawalczykowska@gmail.com	<ul style="list-style-type: none"> • Propozycja wprowadzenia: <ul style="list-style-type: none"> - zapisu dotyczącego uzależnienia możliwości pozyskiwania przez gminy/powiaty funduszy z Województwa Mazowieckiego od przeprowadzenia obowiązkowych szkoleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego wśród radnych i urzędników samorządów lokalnych. - zapisu w Kierunkach działań (str. 21) pkt 3.2. – obowiązkowe szkolenie wśród radnych i urzędników samorządów lokalnych. 	Wprowadzono zapisy dot. organizacji przez Urząd Marszałkowski szkoleń dla radnych, urzędników samorządowych, organizacji pozarządowych.
2	Pan Wiktor Lach Społeczny Opiekun Zabytków w powiecie otwockim e-mail: victorlach@o2.pl	<ul style="list-style-type: none"> • W rozdziale 7 w pkt. 5 dodać „dotacje dla podmiotów prywatnych” • W analizie SWOT (mocne strony) dodać „Unikalny pierścień umocnień „Przedmościa Warszawskiego” z zachowanymi fortyfikacjami ziemnymi z okresu I wojny światowej i schronami żelbetowymi – jedyne zachowane materialne świadectwo Pola Bitwy Warszawskiej” oraz „Rejon Otwocka – Największe w Europie skupisko drewnianej architektury romantycznej wraz z największym drewnianym budynkiem w Europie – Pensjonatem Gurewicza”. 	<p>Postulat już ujęty w <i>Programie</i> w sformułowaniu „inne podmioty”.</p> <p>Autorzy opracowania uzupełnili analizę SWOT (mocne strony) o zapis: pkt. 6. <i>Istnienie budownictwa obronnego (Twierdza Modlin, Twierdza Warszawa, pierścień umocnień „Przedmościa Warszawskiego” z zachowanymi fortyfikacjami ziemnymi z okresu I wojny światowej i schronami żelbetowymi – jedyne zachowane materialne świadectwo Pola Bitwy Warszawskiej);</i></p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
			pkt. 8 <i>Linia Otwocka – największe w Europie skupisko drewnianej architektury romantycznej wraz z Pensjonatem Gurewicza;</i>
3	Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim Sprawę prowadzi: Pani Wioleta Buksicka Tel. 29 71 73 673 e-mail: Wioleta.buksicka@powiat-makowski.pl	nie wnosi uwag do projektu Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015	
4	Pani Bogusława Trojanowska Zastępca Dyrektora Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu e-mail: btrojanowska@mwmskansen.pl	<ul style="list-style-type: none"> • Uzupelnic zapisy Programu o dzialania skierowane na aktywizacje potencjalnych nabywcow obiektow zabytkowych. Opracowywanie zakresu pomocy finansowej, merytorycznej dla prowadzonych prac remontowych przy zabytku szczególnie dworow, domow mieszczanskich itp. • Rozwazyc opracowanie takich programow opieki nad zabytkami, ktory zachecalby do inwestowania w zabytek. (Rozne formy rekompensaty za stosowanie tradycyjnych rozwiazan, bezplatne specjalistyczne opinie i technologie budowlane, roznego rodzaju doplaty do remontow) 	<p>Pomoc w zakresie merytorycznym moze zostac realizowana poprzez dostarczanie informacji w trakcie szkolen.</p> <p>Pomocy finansowa jest realizowana obecnie oraz jest przewidywana w <i>Programie</i>.</p> <p>Dzialania zapisane w Programie m.in. poprzez dotacje do prac remontowych czy wspomaganie adaptacji obiektow zabytkowych na cele kulturalne, edukacyjne sa forma zachety do inwestowania w zabytki.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
5	<p>Pan Sebastian Bańbura Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej Urząd Miasta Nowy Dwór Mazowiecki e-mail: turystyka@nowydwormaz.pl</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uzupełnić pkt. 6 analizy SWOT o Twierdzę Modlin • Uzupełnić zapisy Celu 1. o Kierunek działania – „Rewitalizacja obszarów oraz obiektów powojсковych i pofortecznych” z działaniami: <ul style="list-style-type: none"> - Adaptacja obiektów architektury obronnej na funkcje kulturalne turystyczne i edukacyjne, - Wspieranie i promocja wydarzeń realizowanych na terenach powojсковych oraz w obiektach architektury obronnej. • Uzupełnić Kierunek 1.9. Popularyzacja i zwiększanie dostępności do zasobów dziedzictwa o działanie: <ul style="list-style-type: none"> - Promocja projektów zajmujących się digitalizacją i archiwizowaniem fotografii i innych dokumentów znajdujących się w rękach prywatnych, dotyczących cennych zasobów dziedzictwa kulturowego. • Uzupełnić kierunek działania 4.4 Celu 5 (powinno być 4) o działanie: <ul style="list-style-type: none"> - Tworzenie tras i produktów turystycznych w oparciu o zabytki architektury militarnej i obronnej. 	<p>W Analizie SWOT (mocne strony) uwzględniono zapis w pkt. 6. <i>Istnienie budownictwa obronnego (Twierdza Modlin, Twierdza Warszawa, ...)</i></p> <p>Ustalenia projektu <i>Programu</i> zostały uzupełnione o stosowne zapisy.</p> <p>Ustalenia <i>Programu</i> zostały uzupełnione o stosowne zapisy. Do rozważenia pozostaje utworzenie biblioteki cyfrowej zawierającej zdigitalizowane zbiory pozostające między innymi w rękach prywatnych np. w oparciu o potencjał Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy Biblioteki Głównej Województwa mazowieckiego</p> <p>Ustalenia <i>Programu</i> uzupełniono o stosowne zapisy.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
6.	Pan Hubert Trzapałka STOWARZYSZENIE NA RZECZ ZABYTEKÓW FORTYFIKACJI „PRO FORTALICIUM” Koło terenowe „Przedmoście Warszawa” email:warszawa@profort.org.pl	<ul style="list-style-type: none"> • Postulat rozszerzenia finansowania prac przy zabytkach również dla obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków. 	W chwili obecnej brak możliwości prawnych finansowania prac remontowych i konserwatorskich w obiektach wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków.
7.	Pan Jarosław Wiśniewski Zarząd Fundacji na Rzecz Zagospodarowania Zrujnowanych Zabytków i Wspomagania Przedsiębiorczości „A Jednak” ul. Godebskiego 32, 05-090 Raszyn e-mail:fundacja@ajednak.pl	<ul style="list-style-type: none"> • Uwagi dotyczące struktury dokumentu: powinien obejmować wyodrębnione dwie części: dotyczącą zabytków zlokalizowanych na obszarze metropolitalnym i zabytków na obszarach peryferyjnych; • W dokumencie nie ujęto zagrożeń, do których należą: <ul style="list-style-type: none"> - Nadmierna biurokracja i przewlekłość procedur; - Nierówne traktowanie właścicieli zabytków w zależności czy jest to osoba fizyczna, przedsiębiorca czy właściciel instytucjonalny; - Brak użytkowania obiektu powinien być traktowany jako realne zagrożenie; - Brak zachęt do rewitalizacji /zagospodarowania zabytków zwłaszcza w odniesieniu do niezagospodarowanych; - Nadmierne eksponowanie tez o zagrożeniach zabytków ze strony przedsiębiorców lub o „ucieczce” przedsiębiorców od kwestii rewitalizacji i zagospodarowania zabytków; 	Autorzy opracowania przyjęli w tej edycji <i>Programu</i> jednorodną strukturę dla przestrzeni kulturowej województwa. Część obejmującą zagrożenia systemowe uzupełniono o ogólne zapisy dotyczące barier biurokratycznych oraz braku skutecznych procedur zapobiegających dewastacji i wyburzeniom zabytków. Działania obejmujące eliminację uznaniowości i standaryzację działań administracji publicznej w odniesieniu do zabytków wykraczają poza zakres Programu. W zakresie wsparcia prawnego i merytorycznego właścicieli zabytków wprowadzono zapisy dotyczące organizacji szkoleń. Wsparcie techniczne właścicieli za-

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> - Brak odniesień do uznaniowości administracji w odniesieniu do zabytków, nie podjęto prób standaryzacji działań i czynności w sprawach dotyczących zachowania zabytków; - Zbyt ogólnie podjęto sprawę monitoringu stanu zachowania obiektów; - Nie podjęto problematyki wsparcia na rzecz właścicieli zabytków o charakterze technicznym, prawnym, merytorycznym; - Stwierdzenie dotyczące wypracowania mechanizmów koordynujących ochronę zabytków z ochroną przyrody powinno zostać uszczegółowione; • Wniesione uwagi do rozdziału 2. Analiza SWOT ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego: Należy dokonać rozdzielenia następujących aspektów: <ul style="list-style-type: none"> - Udziału zabytków w rozwoju przemysłów kultury z niedostatecznym rozpoznaniem zasobów i niewykorzystaniem ich potencjału (str. 5/6 pkt 3); - Zapisu dot. postępujących przekształceń zespołów historycznych miast i wsi oraz zapisu dot. presji inwestorskiej kolidującej z właściwym zagospodarowaniem zabytków; - Problematyki edukacji w zakresie wartości i ochrony dziedzictwa kulturowego z tematyką ograniczenia własności wynikającą z potrzeby i konieczności ochrony tego dziedzictwa (str. 6 pkt 5); 	<p>bytków nie jest przedmiotem polityki samorządu województwa w zakresie opieki nad zabytkami.</p> <p>Analiza SWOT wraz z przedstawionymi wnioskami zostały poprzedzone kompleksową analizą uwarunkowań i tendencji w zakresie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego. Analizie poddano również poszczególne elementy/efekty wdrażania <i>Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2006 - 2009</i>. Wypracowane wnioski, ich pogrupowanie, stopień szczegółowości i prezentacja są efektem prac warsztatowych Zespołu ds. W P O n Z . Wnioski stały się podstawą do przyjęcia celów i kierunków działań <i>Programu</i>.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<p>Zbyt wysoki poziom ogólności stwierżeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „duża liczba organizacji pozarządowych” (str. 6 pkt 6); - „odnotowano pozytywną rolę dla opieki nad zabytkami ze strony kościoła”; - „nadal problemem jest poziom koordynacji i współpracy w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami”; - „występowanie licznej grupy zabytków drewnianych wymagających dużego nakładu na prace konserwatorskie i remontowe”; - „występowanie wielu obszarów miejskich o zdegradowanej strukturze przestrzennej”; - „słabo rozpoznane i udokumentowane zasoby środowiska kulturowego”; - „mała realizacja szlaków dziedzictwa kulturowego”; - „niska świadomość społeczna dotycząca zabytków techniki i wartości dziedzictwa przemysłowego” - „zbyt mała liczba działań służących integracji systemów ochrony krajobrazu, przyrody i dziedzictwa kulturowego”; - „zbyt małe wykorzystanie obiektów zabytkowych na cele turystyczne, kulturalne; <p>Uwagi do analizy SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nietrafione nawiązanie do gospodarczego wykorzystania jako negatywnego przykładu (str. 9 zagrożenia pkt 8); 	<p>Wprowadzono zmianę „zgodnie z sugestią podmiotu wnoszącego uwagi, w zapisie Analizy SWOT (słabe strony) pkt.3. <i>ubytek zabytków nieruchomych z rejestru na skutek zniszczenia; (bez sformułowania „w tym obiektów drewnianych”)</i>.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> - Niepotrzebnie dodano „w tym drewniany” do zapisu dot. ubytku zabytków nieruchomych (str. 7 słabe strony pkt 3); - Nieuprawniony i krzywdzący postulat dot. niedostatecznej edukacji o wartościach dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców regionu; - Nieuprawnionym stwierdzeniem jest „brak powszechnej społecznej akceptacji dla ochrony zabytków” w zagrożeniach systemowych; - Propozycja dodania, że presja inwestycyjna na tereny o walorach kulturowych i przyrodniczo-kulturowych dotyczy „dużych aglomeracji”; • W części dotyczącej możliwości finansowania zasadne jest podejście wskazujące możliwości pozyskania środków finansowych z różnych źródeł. Zdaniem Wnioskodawcy Program powinien zostać rozbudowany o dyspozycję/ postulat wprowadzenia do RPO WM następujących elementów: <ul style="list-style-type: none"> - „Dostosowanie obecnych programów związanych z termoizolacją obiektów do specyfiki obiektów zabytkowych”; - „Wprowadzenie w ramach RPO WM elementu zachęty dla zagospodarowania i adaptacji obiektów zabytkowych na cele prowadzenia działalności gospodarczej i inne, stanowiące przedmiot dofinansowania w ramach RPO WM”; 	<p>Wprowadzono zapisy obejmujące rekomendacje do nowej edycji RPO WM (lub innego dokumentu w przyszłej perspektywie finansowej).</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> Wniosek o zaznaczenie na mapie pasm przyrodniczo-kulturowych miejscowości Borkowice z uwagi na wysokiej klasy zespół pałacowo-parkowy i podejmowane starania dotyczące jego rewitalizacji. 	<p>Na mapie pasm przyrodniczo-kulturowych wskazano miejscowości, które odgrywają szczególną rolę w życiu kulturalnym regionu i są predestynowane do kreowania roli ośrodków tożsamości regionalnej w oparciu o ich znaczenie w układzie osadniczym (historyczne i obecne), aktywność środowisk lokalnych oraz zasoby środowiska kulturowego (materialne i niematerialne). Miejscowość Borkowice nie spełnia kryteriów uznania jej za ośrodek węzłowy.</p>
8.	<p>P.P. Anna Amsterdamska, Halina Grabowska-Cienkowska, Waldemar Durand, Jacek Staszelis, Hanna Tomczak-Babirecka - Zarząd Stowarzyszenia Właścicieli Lokali ul. Nowogrodzka 44 lok. A, 00-695 Warszawa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wniesione uwagi do rozdziału 2. Analiza SWOT ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego: Zwrócenie uwagi na rozbieżność pomiędzy zapisami „najcenniejsze obiekty są w stosunkowo dobrym stanie technicznym” a zapisem „odnotowuje się niedostateczne rozpoznanie zasobów” (str. 5 pkt 2); nie podano kryteriów oceny; Wniosek o podanie wartości danych dot. ogólnego stwierdzenia „w latach 2006-2009 nastąpił wzrost nakładów finansowych na ochronę zabytków” (str. 5 pkt 2); Podnieść wymiar informacji poprzez podanie przykładów w pkt 4, 5, 6 na str. 6; 	<p>Analiza SWOT, poparta kompleksową analizą uwarunkowań i tendencji w zakresie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, dołączona do części strategicznej <i>Programu</i>, stanowiła punkt wyjścia do opracowania części strategicznej dokumentu, a więc do określenia podstawowych celów, kierunków rozwoju oraz zadań służących ochronie i zachowaniu dziedzictwa kulturowego w województwie mazowieckim. Wypracowane wnioski, ich pogrupowanie, stopień szczegółowości i prezentacja są efektem prac warsztatowych Zespołu ds. W P O n Z .</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> • Uzpełnić zapis „edukacja społeczna na temat wartości i znaczenia dziedzictwa kulturowego oraz konieczności opieki nad zabytkami” o zapis „w szczególności edukacja właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zabytkowych”; Skonkretyzować zapisy „Mocne strony” i „Słabe strony” takie jak np. „duża liczba”, „liczna grupa”, „wielu obszarów” (str. 7); Uzpełnić zapis w tabeli „Słabe strony” pkt. 8 „niska świadomość społeczna” o zapis „w szczególności niska świadomość właścicieli, zarządców i użytkowników tych obiektów oraz pracowników administracji publicznej, policji, straży miejskiej”; Zwrócić uwagę w pkt. 10 słabych stron , że nieuregulowany stan własności nie powinien usprawiedliwiać bezczynności; Uzpełnić pkt. 15 słabych stron „niedostateczna edukacja o wartościach środowiska kulturowego wśród mieszkańców regionu” o zapis „w szczególności właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zabytkowych”; • Wniesione uwagi do rozdziału 3. Strategiczne obszary opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim: Doprecyzować stwierdzenie „stan zachowania wielu obiektów zabytkowych w ostatnich latach uległ poprawie” (str. 10 pkt. 3.1.); Zdaniem wnioskodawcy stwierdzenie „Obiekty zabytkowe nadal narażone są na zagrożenia wynikające 	<p>Wprowadzono zmianę, zgodnie z sugestią podmiotu wnoszącego uwagi, w zapisie Analizy SWOT - słabe strony pkt. 15 nadając mu brzmienie: <i>niedostateczna edukacja o wartościach środowiska kulturowego wśród mieszkańców regionu oraz właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zabytkowych.</i></p> <p>Wprowadzono zapisy dotyczące źródła informacji oraz szczegółowych danych.</p> <p>Intencją autorów nie było usprawiedliwiania bezczynności i sprzyjania degradacji zabytków, a zwrócenie uwagi na zagrożenia obiektów zabytkowych wynikające</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<p>z zaniechania właścicieli oraz nierozstrzygniętych kwestii własnościowych, a zwłaszcza reprivatyzacyjnych” zawiera nieuprawnione usprawiedliwienie dla bezczynności i sprzyjaniu degradacji zabytków (str. 10 pkt 3.1);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak zapisu w Zagrożeniach systemowych dot. „niewydolności administracji publicznej – samorządowej i państwowej, w tym także w zakresie nienależytej dbałości o powierzone jej obiekty zabytkowe”; • Punkt dotyczący edukacji (str. 13) należy uzupełnić o zapis dotyczący dostępności szkoleń dla właścicieli, zarządców i użytkowników zabytków; ponadto edukacja powinna docierać w różnych formach nie tylko pośrednio ale również bezpośrednio; • Punkt dotyczący narzędzi prawnych (str. 14) należy uzupełnić o działania, które zwiększą skuteczność ochrony obiektów zabytkowych i skuteczność ścigania sprawców; • Działanie w punkcie 3.2 uzupełnić o zapisy dot. objęcia szkoleniami właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zabytkowych (bezpośrednio); • Uzupełnić zestaw wskaźników dla celu 1. o „liczbę obiektów zniszczonych w tym okresie stopniu znacznym lub całkowicie i wykreślonych z rejestru; 	<p>z zaniechania właścicieli i nierozstrzygniętych kwestii własnościowych.</p> <p>Część obejmującą zagrożenia systemowe uzupełniono o ogólne zapisy dotyczące barier biurokratycznych oraz braku skutecznych procedur zapobiegających dewastacji i wyburzeniom zabytków.</p> <p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>W <i>Programie</i> zaproponowano zestaw wskaźników realizacji celów, które będą uzupełniane o nowe w miarę pozyskiwania</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		Wskaźniki dla celu 3 uzupełnić o „liczbę akcji informacyjnych skierowanych do właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zabytkowych (informacje bezpośrednie, ulotki, broszury, Cd, Internet).	danych. We wskaźnikach ujęto głównie te zadania, które są dofinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego lub samorząd uczestniczy w dystrybuowaniu środków z funduszy europejskich.
9.	Pan Paweł Jaskanis, Dyrektor Muzeum Pałac w Wilanowie	<ul style="list-style-type: none"> • Cel Programu jest zbyt ogólny w stosunku do możliwości finansowych i czasowych; należy skonkretyzować cele i działania możliwe do wykonania i osiągnięcia podczas 4 lat; • Program nie powinien wspierać ochronę (przypisaną ustawowo MWKZ i organom samorządu terytorialnego), a tylko opiekę w jasny i zrozumiały sposób dla jej podmiotów, także w odniesieniu do celów; • Brak prognozy w zakresie finansowania działań w nowej perspektywie finansowania UE oraz deklaracji o konieczności stworzenia mechanizmów korelacji wszystkich źró- 	<p>Jednym z czynników wpływających na realizację Programu są uwarunkowania finansowe. Program nie posiada własnego budżetu (wieloletniego) na wykonanie zadań w nim zapisanych. Realizacja Programu może odbywać się także poprzez finansowanie z innych źródeł, z określonymi kryteriami ich dystrybucji. Uwarunkowania finansowania realizacji Programu wpłynęły na ogólny sposób formułowania celów i działań.</p> <p>Samorząd województwa realizuje zadania mające na celu zarówno ochronę zabytków, jak również opiekę nad zabytkami, stąd w dokumencie znajdują się odniesienia do obu tych kwestii.</p> <p>Wobec braku wiarygodnych danych dotyczących wielkości środków finansowych oraz zasad ich dystrybucji, wprowadzono</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<p>deł finansowych w rękach Województwa Mazowieckiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak wskazania korelacji z innymi programami województwa i innych jednostek samorządu terytorialnego oraz oczekiwań innych podmiotów życia społecznego (np. społecznych opiekunów zabytków); brak identyfikacji wszystkich podmiotów zainteresowanych programem; • Brak celowo wybranych grup beneficjentów Programu; • W Programie nie opisano i wskazano roli społeczeństwa obywatelskiego w pomocy w opiece nad zabytkiem; • W opracowaniu niezbyt mocno postawiono rolę edukacji szkolnej w tworzeniu nawyków obcowania i zaprzyjaźniania się z zabytkiem; • Program powinien zachęcać do budowania i utrzymania więzi społecznych wokół dziedzictwa i na jego rzecz; 	<p>zapisy dotyczące rekomendacji do dokumentów programowych w nowym okresie finansowania.</p> <p>Analiza dokumentów programowych samorządu województwa w aspekcie zapewnienia spójności polityki ochrony dziedzictwa została zawarta w części Uwarunkowania, która stanowi załącznik do Programu.</p> <p>Autorzy Programu nie wprowadzili ograniczeń grup beneficjentów.</p> <p>Zapisy Programu, zwłaszcza celów 2 i 3 Programu mają stymulować aktywny udział różnych grup społecznych w sferze działań związanych z opieką nad zabytkami.</p> <p>Wprowadzono zapisy dotyczące roli edukacji szkolnej.</p> <p>Działania celu 2. (zwłaszcza 2.3 i 2.4) poświęcone są budowaniu więzi społecznych wobec dziedzictwa kulturowego regionu.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> • Program powinien wskazywać narzędzia interwencji w przypadku zagrożeń dla szczególnie cennych zabytków; • Wynegocjowanie wprowadzenia do prawa miejscowego wszystkich gmin województwa wytycznych określonych w Programie. 	<p>Wprowadzono zapisy dotyczące tworzenia wykazu zagrożonych zabytków (jako rozpoznanie zagrożenia).</p> <p>W świetle obowiązującego prawa postulat ten nie ma szans realizacji.</p>
10.	P.P. Maria Ferenc, Jan Piotrowski, Oddział Warszawski Towarzystwa Opieki nad Zabytkami	<ul style="list-style-type: none"> • Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków na Mazowszu miał jeden z najmniejszych budżetów na dotacje wśród innych konserwatorów zabytków; Należy dążyć do jego zwiększenia; • Postulat uzupełnienia analizy SWOT, w części zagrożeń o zapisy: <ul style="list-style-type: none"> - Presja inwestycyjna właścicieli obiektów zabytkowych (niskie kary przewidziane prawem za wyburzanie zabytkowych budynków); - Zagrożenia termoizolacją bez poszanowania wartości architektonicznych; - Uzupełnienia pkt. 16 o uwagę dot. konieczności zwiększonej ochrony dziedzictwa kulturowego w uchwalanych planach; • Dodanie w punkcie dot. zagrożeń systemowych (str. 11) następujących zapisów: <ul style="list-style-type: none"> - Termoizolacja budynków zabytkowych bez poszanowania ich wartości architektonicznych; 	<p>MWKZ jest elementem administracji rządowej i samorząd województwa nie ma wpływu na wielkość jego budżetu.</p> <p>Zapisy dotyczące zagrożeń zawarte są w poszczególnych punktach Analizy SWOT np. (zagrożenia) pkt. 2. „presja inwestycyjna na obszarach historycznych założeń przestrzennych i na tereny o walorach przyrodniczo - kulturowych;”.</p> <p>Wprowadzono odpowiednie zapisy w punktach dotyczących zagrożeń systemowych oraz zagrożeń obiektów zabytkowych.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> - Brak wystarczającej współpracy między organami administracji publicznej przy przeciwdziałaniu wyburzeniom i dewastacji zabytków; • Postulat uzupełnienia kierunku 1.1 Ochrona i zachowanie wartości dziedzictwa materialnego o działania: <ul style="list-style-type: none"> - „zapobieganie termoizolacji budynków zabytkowych poprzez docieplenie ich elewacji oraz wspieranie alternatywnych metod ocieplania (np. ocieplanie dachu, wymiana stolarki i instalacji grzewczej, zmniejszanie strat ciepła przez wentylację); - Stworzenie listy zagrożonych budynków celem wpisania ich do rejestru zabytków; - Uszczegółowienie punktu dot. współpracy różnych podmiotów o nawiązanie współpracy między Wojewódzkim Inspektorem Nadzoru Budowlanego a WUOZ oraz organizacjami pozarządowymi; • Uzupełnienie kierunku 1.4. Ochrona, dokumentacja i popularyzacja zasobów o działanie - „konieczność szybkiej aktualizacji i uzupełnienia wojewódzkiej i gminnych ewidencji zabytków”; • Uzupełnienie kierunku 1.9. Popularyzacja i zwiększenie dostępności do zasobów dziedzictwa o działanie – „zamieszczanie w Internecie (np. na stronie MWKZ) spisu budynków znajdujących się w wojewódzkiej oraz gminnych ewidencjach zabytków”; 	<p>Wprowadzono zapisy dotyczące prowadzenia bazy zabytków zagrożonych. Postulat wspierania alternatywnych metod ocieplania obiektów zabytkowych ujęto jako rekomendacja do programów w nowym okresie finansowym. Organizacja współpracy różnych podmiotów na rzecz usuwania zagrożeń w sferze opieki nad zabytkami będzie uszczegóławiana w trakcie realizacji.</p> <p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> • Uzupełnienie kierunku 3.1. Stymulowanie działań służących ochronie obiektów zabytkowych o działanie „stworzenie listy obiektów w rejestrze zabytków znajdujących się w złym stanie technicznym (powinny być wystawione na sprzedaż z bonifikatą); • Postulat uzupełnienia wskaźników dla celu 1 „liczba zburzonych i trwale uszkodzonych zabytków”. 	<p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>W <i>Programie</i> zaproponowano zestaw wskaźników, które będą uzupełniane o nowe, w miarę pozyskiwania danych. Zaproponowany wskaźnik znajdzie się swoje odzwierciedlenie w analizach dotyczących wskaźnika <i>Zasoby dziedzictwa – liczba....</i> (przyczyny zmniejszenia zasobów dziedzictwa).</p>
11.	Pani Lidia Grzeszkiewicz-Kotowska, Prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Prywatnych Firm Archeologicznych	<ul style="list-style-type: none"> • Program w niewystarczający sposób podnosi wagę: <ul style="list-style-type: none"> - Roli organizacji pozarządowych w ochronie zabytków, w tym uzgodnień i konsultacji społecznych jako ważnego narzędzia kształtowania polityki ochrony zabytków; Problematyce tej należy poświęcić osobny rozdział; Należy wprowadzić bezpośrednie odwołanie do wymagań ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w kwestii konsultacji społecznych; - Roli i znaczenia zabytków archeologicznych; - Potrzeby wdrażania nowoczesnych standardów ochrony i dokumentacji zabytków, także digitalizacji i cyfryzacji zasobów; 	<p>Wprowadzono zapisy dotyczące roli organizacji pozarządowych w działaniach z obszaru opieki nad zabytkami, wdrażania nowoczesnych standardów dokumentacji i ochrony zabytków. Konsultacje społeczne projektu Programu odbywały się w trybie przyjętym dla uchwał Zarządu Województwa. Odwołanie się do przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...) nie jest właściwe.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> • Uzupełnić analizę SWOT, słabe strony o zapisy: <ul style="list-style-type: none"> - występowanie licznej grupy zabytków archeologicznych, szczególnie posiadających własną formę krajobrazową wymagających dużego nakładu na prace konserwatorskie i zabezpieczające (min. wycinki drzew zagrażających ich strukturze, oznakowanie tablicami informującymi i zakazującymi niszczenia i poszukiwań, dokładnego określenia zasięgu reliktywów, ustaleniu zasad użytkowania nieruchomości); - niewykorzystanie potencjału dziedzictwa archeologicznego; - W punkcie 17: Niewystarczające dofinansowanie do projektów dotyczących remontów, restauracji, konserwacji zabytków, <i>ochrony zapobiegawczej</i>, zmiany sposobu użytkowania nieruchomości, w tym dla prywatnych właścicieli; - brak programu wykupu nieruchomości zabytkowych, szczególnie stanowisk archeologicznych posiadających własną formę krajobrazową; - brak realizacji konsultacji społecznych dla przedsięwzięć dotyczących zabytków oraz krajobrazu kulturowego, mimo istniejącego obowiązku ustawowego wynikającego z treści ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; 	<p>Analiza SWOT, poparta kompleksową analizą uwarunkowań i tendencji w zakresie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, dołączona do części strategicznej <i>Programu</i>, stanowiła punkt wyjścia do opracowania części strategicznej dokumentu, a więc do określenia podstawowych celów, kierunków rozwoju oraz zadań służących ochronie i zachowaniu dziedzictwa kulturowego w województwie mazowieckim.</p> <p>Wypracowane wnioski, ich pogrupowanie, stopień szczegółowości i prezentacja są efektem prac warsztatowych Zespołu ds. W P O n Z .</p> <p>Wprowadzono zmianę, zgodnie z sugestią podmiotu wnoszącego uwagi, w zapisie Analizy SWOT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mocne strony pkt. 14 <i>bogactwo zabytków archeologicznych posiadających formę przestrzenną</i>; - zagrożenia pkt 13. <i>niewystarczające finansowanie prac konserwatorskich, remontowych i zabezpieczających zabytków, w tym zabytków archeologicznych posiadających własną formę krajobrazową</i>;

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> - Nieproporcjonalnie wysoka przewaga nadzorów archeologicznych nad badaniami archeologicznymi – niewłaściwa polityka ochrony dziedzictwa archeologicznego. Brak wyznaczenia obszarów oraz zabytków podlegających bezwzględnemu nakazowi prowadzenia badań archeologicznych (np. cmentarzyska, historyczne założenia pałacowo-parkowe); - Brak wdrażania do praktyki ochrony konserwatorskiej najnowszych osiągnięć w dziedzinie ochrony i dokumentacji zabytków ruchomych i nieruchomych w szczególności dotyczy to standardów dokumentacji badań archeologicznych; - Brak wsparcia dla procesów digitalizacji zabytków jako formy dokumentacji oraz publicznego udostępnienia w postaci zasobów cyfrowych, szczególnie zabytków stanowiących własność osób prywatnych; <p>Uzupełnić analizę SWOT w części szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną zabytków; - Inicjowanie oraz wsparcie aktywnego udziału organizacji pozarządowych w konsultacjach społecznych przewidzianych trybem ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; - Zainicjowanie procesu wykupu zabytków nieruchomych, zwłaszcza stanowisk archeologicznych posia- 	

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<p>dających własną formę krajobrazową i przekazywanie ich pod zarząd instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych jako element mechanizmu wsparcia ochrony kulturowego krajobrazu archeologicznego Mazowsza;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uwzględnianie wdrażania nowoczesnych technik ochrony i dokumentacji zabytków, w decyzjach administracyjnych dotyczących ochrony konserwatorskiej zabytków nieruchomych; - Mechanizmy wsparcia inicjatyw w zakresie ochrony założeń pałacowo-parkowych oraz ich otoczenia; - Zintegrowanie ochrony przyrodniczej z ochroną zabytków (np. ochrona muraw kserotermalnych przed zarastaniem na stanowiskach archeologicznych dla przykładu Skarpa zamku w Czersku) – tworzenie rezerwatów przyrodniczo-archeologicznych. (tego rodzaju projektu posiadają dużą inercję w zakresie ochrony środowiska przyrodniczo-kulturowego człowieka); <ul style="list-style-type: none"> • W zagrożeniach zabytków archeologicznych (str. 11) dodać: <ul style="list-style-type: none"> - nadmierna presja naukowa wobec zabytków posiadających własną formę krajobrazową; - przewaga nadzorów archeologicznych nad badaniami archeologicznymi; 	<p>Wprowadzono ogólne zapisy dotyczące wdrażania nowoczesnych standardów badawczych, braku właściwego oznakowania zabytków posiadających własną formę krajobrazową, niewystarczającej ochronie w postaci wpisów do rejestru.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> - brak wdrażania nowoczesnych interdyscyplinarnych standardów badawczych i dokumentacyjnych mimo ich powszechnego wykorzystywania w innych dziedzinach życia; - brak właściwego oznakowania stanowisk archeologicznych w terenie – zwłaszcza zabytków posiadających własną formę krajobrazową (w sposób analogiczny jak dla rezerwatów przyrody); - niewystarczająca ochrona w postaci wpisów do rejestru zabytków stanowisk archeologicznych zwłaszcza cmentarzysk oraz zabytków posiadających własną formę krajobrazową; • W części dot. konfliktów dopisać: <ul style="list-style-type: none"> - odmienna kwalifikacja czynu za zniszczenie obiektu wpisanego do ewidencji zabytków oraz do rejestru zabytków. (konflikt z zapisami Ustawy Konwencji o ochronie Dziedzictwa Architektonicznego Europy); - Brak obowiązku prowadzenia procedury środowiskowej przy uchwalaniu parków kulturowych; • Uzupełnić działania w kierunku 1.1 o: <ul style="list-style-type: none"> - ochrona i zachowanie obiektów zagrożonych/szczególnych: ... dopisać zabytków archeologicznych, cmentarzysk oraz posiadających własną formę krajobrazową; 	<p>Kwestie różnych kwalifikacji czynów zniszczenia zabytków wpisanych do rejestru i zabytków figurujących w ewidencji wykraczają poza sferę ustaleń Programu. Obowiązek opracowania mpzp (wraz z prognozą oddziaływania na środowisko) jest zdaniem autorów Programu wystarczającym działaniem w przypadku obszarów uchwalonych parków.</p> <p>Wprowadzono zapisy dot. zachowania i ochrony szczególnie zagrożonych zabytków archeologicznych (w pkt. 1.3.). Zapis dot. zlecenia (obligatoryjnego?) realizacji</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> - Inicjowanie i wspieranie konsultacji społecznych dotyczących ochrony zabytków, w tym w oparciu o zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; - Zlecenie realizacji zadań publicznych z zakresu ochrony zabytków oraz krajobrazu kulturowego organizacjom pozarządowym (na podstawie zapisów ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie); • Uzupełnić działania w kierunku 1.2 o: <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie procesu digitalizacji zabytków i cyfryzacji materiałów o zabytkach; • Uzupełnić działania w kierunku 1.3 o: <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby wpisów do rejestru dla zabytków archeologicznych; - oznakowanie zabytków archeologicznych w terenie - wykup najcenniejszych zabytków archeologicznych (np. grodzisk, kurhanów, cmentarzysk), przekazanie ich w zarząd Instytucjom kultury. - zintegrowanie ochrony przyrody z ochroną zabytków archeologicznych. - Ochrona rezerwatowa zgodnie z treścią ratyfikowanej przez nasz kraj Europejskiej Konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona) w randze ustawy. 	<p>zadań publicznych organizacjom pozarządowym uznano za niewłaściwy.</p> <p>Ogólny zapis dotyczący wspierania digitalizacji zabytków znajduje się już w pkt. 1.4. Programu</p> <p>Nie ma potrzeby uzupełniania kierunku 1.3 o zapisy dotyczące zintegrowania ochrony przyrody z ochroną zabytków archeologicznych, ponieważ w pkt. 1.5 znajduje się ogólny zapis dotyczący integracji systemów ochrony krajobrazu, przyrody i dziedzictwa.</p> <p>Pozostałe wnioski nie zostały przyjęte jako element polityki samorządu województwa w sferze opieki nad zabytkami. Obowiązująca ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nie przewiduje ochrony</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> • Uzupełnić działania w kierunku 1.4 o: <ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie nowoczesnych standardów badań interdyscyplinarnych oraz dokumentacji. - Promocja nieinwazyjnych badań prospekcyjnych i rozpoznawczych, (np. poprzez koordynację działań skanowania terenu systemem LIDAR dla potrzeb przeciwpowodziowych z rozpoznaniem zagrożeń i identyfikacją obszarów zabytkowych. - Digitalizacja i cyfryzacja zabytków oraz zasobów ich dotyczących. • Uzupełnić działania w kierunku 1.5 o: <ul style="list-style-type: none"> - identyfikacja i ochrona archeologicznego krajobrazu kulturowego, w tym w drodze tworzenia archeologicznych rezerwatów <i>in situ</i>; • Uzupełnić działania w kierunku 1.6 o: <ul style="list-style-type: none"> - objęcie obszarów centrów historycznych miast i wsi obowiązkową ochroną archeologiczną; • Uzupełnić działania w kierunku 1.9 o: <ul style="list-style-type: none"> - oznakowanie zabytków, w tym zabytków archeologicznych w terenie; 	<p>rezerwatowej jako formy ochrony zabytków.</p> <p>Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>Postulat nie uwzględniony jako element polityki samorządu województwa w zakresie opieki nad zabytkami.</p> <p>Postulat nie uwzględniony jako element polityki samorządu województwa w zakresie opieki nad zabytkami.</p> <p>Postulat nie uwzględniony jako element polityki samorządu województwa w zakresie opieki nad zabytkami.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<ul style="list-style-type: none"> • Uzupełnić działania w kierunku 2.1 o: <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i inicjowanie konsultacji społecznych dotyczący decyzji administracyjnych odnoszących się do zabytków i obszaru kulturowego (zgodnie z treścią ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko), - Zlecenie realizacji zadań publicznych z zakresu ochrony zabytków oraz krajobrazu kulturowego organizacjom pozarządowym (na podstawie zapisów ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie). • Uzupełnić działania w kierunku 3.2 <ul style="list-style-type: none"> - szkolenia dla organizacji pozarządowych dotyczące przygotowywania poprawnych formalnie i merytorycznie wniosków o wpisy zabytków do rejestru zabytków (na podstawie art. 31 ustawy KPA; • W nazwie kierunku 3.3 dopisać słowo ochrony - Stymulowanie i intensyfikacja współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i pozarządowym w działaniach na rzecz, edukacji, promocji, podniesienia świadomości o zasobach i potrzebie zachowania dziedzictwa regionu oraz uzupełnić działania o: <ul style="list-style-type: none"> - zlecenie organizacjom pozarządowym zadań publicznych z zakresu ochrony zabytków (na podstawie 	<p>Postulat dot. wspierania i inicjowania czynności wynikających z obowiązków ustawowych nie jest właściwy jako element Programu.</p> <p>Zapis dot. zlecenia (obligatoryjnego?) realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym nie został przyjęty.</p> <p>Wprowadzono ogólne zapisy dotyczące szkoleń i warsztatów.</p> <p>Uznano, że dotychczasowy zapis obejmuje również kwestie ochrony dziedzictwa w zakresie zadań, które mogą być realizowane we współpracy sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego.</p> <p>Postulat dot. wspierania i inicjowania czynności wynikających z obowiązków ustawowych nie jest właściwy jako element Programu.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
		<p>zapisów ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie oraz wspierania konsultacji społecznych dotyczących przedsięwzięć obejmujących obiekty zabytkowe oraz krajobraz kulturowy w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz art. 14 ustawy Konwencji o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy). <ul style="list-style-type: none"> • W kierunku 4.4 dodać działania: <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie tras i produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa archeologicznego, oznakowanie stanowisk archeologicznych w terenie; - rozwój skansenów <i>oraz rezerwatów archeologicznych</i> (Uwagi: szczególna forma ochrona opisana w Europejskiej konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego), wprowadzenie funkcji... (dalej bez zmian); - wspieranie procesów digitalizacji zabytków i przekazu cyfrowego jako obszaru nowych usług związanych z dokumentacją i popularyzacją dziedzictwa kulturowego. • Podobne uwagi powinny znaleźć odzwierciedlenie w propozycji wskaźników str. 24 i 25. 	<p>Zapis dot. zlecenia (obligatoryjnego?) realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym nie został przyjęty.</p> <p>Wprowadzono ogólne zapisy dot. tworzenia tras turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa archeologicznego oraz rozwój skansenów (w tym archeologicznych). Zapisy dot. digitalizacji zabytków były już w Programie.</p> <p>W <i>Programie</i> zaproponowano zestaw wskaźników, które będą uzupełniane o nowe, w miarę pozyskiwania danych. We wskaźnikach ujęto głównie te zadania, które są dofinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego lub samorząd uczestniczy w dystrybuowaniu środków z funduszy europejskich.</p>

Lp.	Podmiot wnoszący opinie/uwagi	Treść	Stanowisko Zespołu ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami
12.	<p>Pan Szymon Bijak Przewodniczący Komisji Krajoznawczej i Opieki nad Zabytkami Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie ul. Senatorska 11, 00-075 Warszawa e-mail: kkionz@tlen.pl</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W kierunku 3.3 należy szczególnie akcentować, że adresatami i wykonawcami będą społeczni opiekunowie zabytków, organizacje społeczne oraz przede wszystkim osoby prywatne będące właścicielami obiektów zabytkowych; • W przyjętych celach brak wyraźnego odniesienia do zabytków architektury obronnej i podziemnej; • Kierunek 1.9 należy uzupełnić o działanie – „Opracowanie, przygotowanie i wyznaczenie w terenie nowych szlaków tematycznych oraz konserwację i monitoring już istniejących rozwiązań”; • W celu 2 brak odniesienia do gwary/dialektu mazowieckiego (deprecjonowana, a stanowi oryginalny aspekt dziedzictwa); 	<p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p> <p>Wyznaczanie w terenie szlaków tematycznych, konserwacja i monitoring istniejących jest działaniem zbyt szczegółowym.</p> <p>Postulat przyjęty. Wprowadzono stosowne zapisy.</p>
13.	<p>Pani Marianna Zambrzycka Dyrektor Samodzielnego Specjalistycznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej im. dr. Teodora Dunina w Rudce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie działań ukierunkowanych na zniesienie ograniczeń nakładanych przez art. 72 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i dających większe możliwości pozyskania środków na cele związane z zachowaniem zabytków znajdujących się w posiadaniu samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. 	<p>Działania dotyczące zniesienia ograniczeń ustawowych w zakresie zwiększenia możliwości finansowania prac w zabytkowych obiektach będących w posiadaniu samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej wykraczają poza kompetencje samorządu województwa.</p>